Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 55, Aralık 2021, s. 196-210

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.54957>

Doç. Dr. Hanife Banu ATAMAN YANCI

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, ataman@iuc.edu.tr

Arş. Gör. Hasan Ceyhun CAN

İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, ceyhuncan@iuc.edu.tr

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMEN ADAYLARI ÇEVİRİM İÇİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYORLAR?

Özet

Bu araştırma, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Covid-19 Pandemi sürecinde çevrimmiçi olarak yürütülmüş olan öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Araştırma grubu seçilirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formları kullanılmıştır. Araştırma verileri 2020-2021 akademik yılı güz dönemi bitiminde toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, mesleki prova ve deneyim aracı olarak adlandırılan çevrim içi öğretmenlik uygulamasına yönelik katılımcıların uygulama öğretmenleriyle iletişim, ders anlatımı gibi kişisel deneyim elde ettikleri belirlenmiştir. Çevrim içi olarak yapılan öğretmenlik uygulamasının uygulama deneyimi eksikliği ve ağ bağlantısı sorunu yaşatması dikkat çeken olumsuz etkilerindendir. Diğer taraftan zamandan ve mekândan tasarruf sağlayarak eğitimin sürdürülebilirliğini sağlıyor olması da ortaya çıkan olumlu etkilerindendir. Buna ek olarak, dersin sonunda katılımcıların yeni bir duruma uyum sağlamak, zorlu durumlara hazırlanmak, teknolojik okuryazarlık gibi kazanımlar elde ettikleri belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Beden eğitimi, öğretmen adayı, öğretmenlik uygulaması

WHAT DO PHYSICAL EDUCATION TEACHER CANDIDATES THINK ABOUT ONLINE TEACHING PRACTICE?

Abstract

This research aims to examine the opinions of Physical Education and Sports Teacher Candidates about the teaching practice course that was conducted online during the Covid-19 Pandemic period. For this purpose, phenomenology design, one of the qualitative research methods, was preferred. While choosing the research group, the criterion sampling method, one of the purposive sampling methods, was used. Interview forms created by the researchers were used as data collection tool. Research data were collected at the end of the fall semester of the 2020-2021 academic year. The collected data were analyzed by content analysis method. As a result of the research, it was determined that the participants for the online teaching practice, which is called a professional rehearsal and experience tool, gained personal experience such as communication with the practice teachers and lectures. The negative effects of the online teaching practice are the lack of practice experience and network connection problems. On the other hand, it is one of the positive effects that it provides the sustainability of education by saving time and space. In addition, at the end of the course, it was determined that the participants gained gains such as adapting to a new situation, preparing for challenging situations, and technological literacy.

Keywords: Physical education, teacher candidate, teaching practice

GİRİŞ

2020 yılında Covid-19 tüm dünyayı etkisi altına alan ölümcül bir virüstür. Bu virüs 2019 yılının son zamanlarında ilk olarak Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkmıştır. Ölümcül olan bu virüs hızlı bir şekilde ülkelere yayılmış ve tüm ülkeler durumdan etkilenmişlerdir. Bu hızlı yayılımı durdurmak için ülkeler sıkı önlemler almışlardır. Ülke sınırları kapatılmış, sokağa çıkma yasakları uygulanmış ve birçok iş yeri temasın önlenmesi açısından geçici olarak kapatılmıştır. Uluslararası spor organizasyonları (2020 Tokyo Olimpiyat Oyunları, 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası, Çin'de gerçekleştirilecek 2021 Dünya Kulüpler Kupası vb), uluslararası kongreler ve tatil organizasyonları iptal edilmiş ya da ertelenmiştir.

Eğitim kurumları Coronavirüs Pandemi sürecinden etkilenen sektörlerin başında gelmektedir. Eğitime bir süre ara verilmiş ve kontrol altına alınamayan virüsün etkisinin devam etmesinden dolayı örgün eğitim önemli bir risk faktörü olarak görülmüştür. Covid-19 salgını nedeniyle, okulların ve üniversitelerin kapatılması ile birçok öğrenci etkilenmiştir (Zhong, 2020). UNESCO (2020) verilerine göre, Nisan ayı itibariyle dünyada öğrencilerin %92'sinin yani 1,5 milyardan fazla sayıda öğrencinin eğitim ve öğretim hayatları etkilendi. Kapanan eğitim kurumları ülke sayısı mart ayında altı iken, bu sayı bir ay sonra 195'e çıktı.

Türkiye'de virüsün yayılımının azaltılması ve eğitimde de kayıpların yaşanmaması için hem Millî Eğitim Bakanlığı hem de Yüksek Öğretim Kurumu 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında derslerin yüz yüze değil uzaktan eğitimle yapılacağı duyuruldu. Millî Eğitim Bakanlığı ilköğretim ve ortaöğretimde açık ve uzaktan eğitim uygulamalarını 3 TV Kanalı ve

Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden sürdürülmesine karar verilmiştir (MEB,2020; YÖK, 2020).

Eğitimin sürdürülebilirliğini sağlamak için zaman ve mekânın önemini ortadan kaldırarak öğrenmeyi sürekli hale getiren uzaktan eğitim (Kırık, 2014) dünyada tek çare olarak görülmektedir. Bunun aksine yüz yüze eğitimin ruhuna sahip olmayan sağlıklı üniversite mezunlarının oluşacağına inanan uzmanlarda bulunmaktadır. Özellikle uygulama alanında yer alan bölümlerin bundan olumsuz etkileneceklerini söylemektedirler. (Lau Yang, Dasgupta, 2020). Günümüze kadar uzaktan eğitim teorik ve bilgisayar tabanlı uygulamalı derslerde kullanılmıştır. Fakat atölye, laboratuvar ve spor salonlarında yürütülen uygulama derslerin ilk kez çevrim içi olarak denemesinden dolayı zorluklar yaşanmıştır. Pandemi ilanından sonra özellikle Spor Bilimleri Fakültelerinde uygulamalı dersler teorik olarak yapılmıştır. Öğretmenlik uygulamalarında altı hafta yüz yüze yapılan uygulamalar Mart ayı itibarı ile durdurulmuş ve kalan haftalar uygulamalı yapılamamıştır. Milli Eğitim Bakanlığının yaptığı düzenlemelerle 2020-2021 döneminde öğretmenlik uygulamaları ve diğer uygulamalı dersler de çevrim içi yapılmaktadır.

Uzaktan eğitim sistemi teorik dersler için kullanışlı ve yeterli olmuş fakat uygulamaları yoğun olan bölümlerde zorluklar yaşanmaktadır. Bunların başında Spor Bilimleri Fakülteleri ve Beden Eğitimi Spor Yüksekokulları gelmektedir. Basketbol, hentbol, tenis, güreş, tekvando, atletizm gibi birçok uygulama derslerin olduğu gibi performans testlerinin yapıldığı laboratuvar dersleri de bulunmaktadır. Ve tüm bilgi birikiminin sınıdıldığı stajlar ki bunlar zorunlu iki dönemlik farklı okullarda yapılan uygulamalardır. Bu uygulamalar öğrenimin önemli bir parçasıdır. Yani, stajlar öğrencilere mesleklerine ilişkin deneyim edinme ve teorik uygulamaya dönüştürme imkânı sağlar. Eksiklerin görüldüğü ve kısa sürede telafilerin yapılmasını sağlayan bu meslek uygulamaları öğrencinin öz yeterliliğini artırmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının 2020-2021 yılında ilk defa yapmış oldukları çevrim içi öğretmenlik uygulaması bize ışık tutacaktır. Bu yeni uygulamanın sonuçlarını görebilmek amacı ile bu çalışma planlanmıştır. Araştırmanın amacı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen adaylarının Covid-19 Pandemi sürecinde, ilk defa deneyimledikleri çevrim içi olarak yürütülmüş öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerini incelemektir. Uygulama derslerin çevrim içi yapılmasının avantaj ve dezavantajları belirlenecektir. Kısaca; çalışmanın sonuçları, uygulamalı dersler açısından önemli bir bilgi kaynağı olacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Covid-19 Pandemi sürecinde, çevrim içi olarak yürütülmüş olan öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerini incelemektir.

Yöntem

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesi için İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan (12.01.2021- ID:12032) etik izin onayı alınmıştır.

Araştırmanın Modeli

Araştırma da nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Fenomenoloji, deneyimlerimizin anlamı veya doğası hakkında derinlemesine bir anlayışın kazanılmasını sağlar (Patton, 2018). Beden Eğitimi ve Spor Bölümü müfredatındaki

öğretmenlik uygulaması dersi normal işleyişinde fiziksel olarak gerçekleştirilmekteyken, dünyanın içinde bulunmuş olduğu salgına ayak uydurabilmek adına yapılan düzenlemeler ve sağlık önlemleri neticesinde çevrim içi ortamlarda gerçekleşmiştir. Bahsedilen yeni uygulamaya katılmış, belli deneyimler elde etmiş olan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının görüşlerini incelemek bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaca ulaşmada fenomenoloji deseninin uygunluğu, elde edilen deneyimlerin farklı algılama yollarıyla keşfetmede etkili olmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırma Grubu

Araştırma grubu, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi bünyesindeki Beden Eğitimi ve Spor Bölümü son sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma grubu seçilirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Ölçüt örnekleme yönteminin mantığı ve gücü derinlemesine anlama üzerine yaptığı vurgudan gelir ve asıl amaç araştırılan soruları aydınlığa kavuşturacak zengin bilgi içeren durum ve kişilerin seçilmesidir (Patton, 2018). Ölçütler araştırmacılar tarafından oluşturulabilirler (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Katılımcıların Beden Eğitimi ve Spor Bölümü son sınıf öğrencisi olmaları, bir dönem boyunca çevrim içi olarak yapılan öğretmenlik uygulaması dersine devam etmiş olmaları ve araştırmada gönüllü olarak yer almak istemeleri bu araştırmanın ölçütü olarak belirlenmiştir.

Tablo 1. Araştırma Grubu Katılımcı Özellikleri

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Düzenli İnternet Erişimi Var Mı	Okul Dışında Bir İşte Çalışıyor Mu	Uzaktan Eğitimde Sıklıkla Kullanılan Araç
ÖA1	23	Erkek	Evet	Evet	Telefon
ÖA2	22	Kadın	Evet	Hayır	Telefon
ÖA3	23	Erkek	Evet	Evet	Telefon
ÖA4	25	Erkek	Evet	Evet	Telefon
ÖA5	21	Erkek	Evet	Hayır	Telefon
ÖA6	23	Erkek	Evet	Evet	Telefon
ÖA7	22	Kadın	Evet	Hayır	Telefon
ÖA8	21	Kadın	Evet	Hayır	Telefon
ÖA9	32	Kadın	Evet	Evet	Bilgisayar
ÖA10	23	Kadın	Hayır	Evet	Telefon
ÖA11	23	Erkek	Evet	Hayır	Telefon
ÖA12	22	Kadın	Evet	Hayır	Bilgisayar
ÖA13	22	Kadın	Evet	Hayır	Telefon
ÖA14	21	Erkek	Evet	Evet	Telefon
ÖA15	23	Erkek	Evet	Hayır	Bilgisayar
ÖA16	26	Kadın	Evet	Evet	Telefon
ÖA17	21	Kadın	Evet	Evet	Telefon
ÖA18	21	Kadın	Evet	Evet	Telefon
ÖA19	21	Kadın	Evet	Hayır	Telefon
ÖA20	22	Erkek	Evet	Evet	Telefon
ÖA21	21	Kadın	Evet	Hayır	Bilgisayar

Katılımcıların özelliklerine yönelik tablo incelendiğinde, araştırma grubu 9 erkek 12 kadın olmak üzere toplam 21 kişiden oluşmakta olduğu görülmektedir. Grup içerisinde 11 kişi okul dışında bir işte çalışmaktadır. Katılımcılar uzaktan eğitime erişim sağlamada sıklıkla telefon kullanmayı tercih ederken bu katılımcılardan yalnızca bir kişinin (ÖA10) düzenli internet bağlantısı olmadığı görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formundan yararlanılmıştır. Düzenlenen formlar hazırlandıktan sonra uzman görüşüne başvurulmuştur. Gerekli görülen düzenlemeler yapıldıktan sonra forma son hali verilmiştir. Formun son halinde araştırma konusuna ilişkin 12 soru yer almıştır.

Araştırma verileri 2020-2021 akademik yılı güz dönemi bitiminde toplanmıştır. COVID-19 salgını nedeniyle araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme yapılmak istenmemiştir. Online görüşmelerde de sorun yaşanmasının ardından Google form sistemine soruların aktarılmasıyla oluşturulan link, araştırmanın ölçütlerini karşılayan toplamda 38 öğrenciye yöneltilmiştir. Oluşturulan link içeriğinde; araştırmanın neden yapıldığı ile ilgili açıklamalar, kişisel bilgi formları ve görüşme soruları yer almıştır. Katılımcıya gönüllü olarak araştırmada yer almak istediklerinde, toplanan verilerin anonim olarak kullanılacağı bilgisi verilmiştir. Toplanan formlar arasından araştırmanın geçerliliğini düşürecek düşüncülen, yetersiz cevapları içeren formlar çıkartılmıştır. Toplam olarak 21 öğretmen adayının doldurmuş olduğu form araştırmaya dahil edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Bu analiz, araştırma sorularından toplanan cevapların veri olarak kodlanması amacıyla yapılır (Berg & Lune, 2019). Kodlanan veriler daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenir ve buna göre veriyi açıklayan temalar saptanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmada, kaydedilen cevaplardan ulaşılan kodlar kategorize edildikten sonra temalar altında toplanmıştır. Buna ek olarak, bulgulara sunulurken katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir. Katılımcılar “ÖA” şeklinde kodlanarak, numaralandırılmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlilik

Araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla araştırmacılar tarafından birtakım önlemler alınmaya çalışılmıştır. Uzman görüşlerinin alınması akabinde formların düzenlenmiş olması, soru sayısının fazla tutulması ve doğrudan alıntı araştırmanın iç geçerliliği için; veri toplama aracı ve analiz sürecinin açıklanması, araştırma grubunun özelliklerinin açıklanması, geçerlilik ve güvenilirlik önlemlerinin açıklanması ise dış geçerlilik önlemleridir. Verilerin kayıtlı olmasıyla veri kaybının önlenmesi, bulguların sunulmuş olması iç güvenilirlik; verilerin uygun şekilde tartışılması ise dış güvenilirlik önlemleridir. Ayrıca Dış güvenilirlik için uzmanlar arası görüş birliğine bakılmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında toplanan verilerin içerik analizine tabi tutulması sonucunda çevrim içi öğretmenlik uygulaması teması altında; (1) kişisel anlam, (2) kişisel deneyim, (3) olumsuz etkiler, (4) olumlu etkiler ve (5) kazanımlar olmak üzere beş alt temaya ulaşılmıştır. Tema, alt temalar ve onlara ait kodlar şekil 1 de sunulmuştur. Şekilde ortada konumlandırılan büyük kare ana temayı, etrafındaki aynı renkte konumlandırılan beş kare alt temaları, alt temalar yakınlarında onlara ait kodlar her biri farklı renkte olacak şekilde konumlandırılmıştır. Karelerin büyüklükleri bağlı oldukları alt tema altındaki kullanım sıklığına göre belirlenmiştir. Örneğin, olumsuz etkiler alt teması altında bulunan dokuz temadan “uygulama deneyimi eksiği” katılımcıların en sık kullandıkları, “dönüt verememe” ise en az tercih ettikleri kodları temsil etmektedir.

Şekil 1. Tema, alt temalar ve kodlar

Kişisel Anlam

Öğretmenlik uygulaması katılımcılar için yoğun olarak *mesleki prova* anlamı taşımaktadır. Bu konuda ÖA20 ‘‘Öğretmenlik mesleğine prova niteliği taşıyor. Karşılaşabileceğimiz sorunları önceden görmemizi sağlıyor...’’ şeklinde görüş belirtmiştir. ÖA11 ise ‘‘...Öğretmenlik uygulaması öğretmenlik mesleğinin fragmanı gibi. Nasıl bir öğretmen olacağımızın ipuçlarını açıkça veren bir süreç.’’ olarak öğretmenlik uygulamasının mesleğe hazırlanmada ne kadar önemli olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu görüşü destekler nitelikte ÖA18 ‘‘...Meslek hayatımızın başlangıcı ve alıştırmaları olarak görüyorum. Hatalarımızı bu bölümde yapmak ve öğrenmek bizim meslek hayatımıza etkisi büyük olacaktır.’’ ifadelerini kullanmıştır. Çünkü ÖA16’ya göre ‘‘...Öğretmenlik sahada öğrenilen bir meslektir...’’ dahası ‘‘...Mesleğimizi gerekliliklerini nasıl yapmamız gerektiğini bize gösteren önemli bir uygulamadır’’ (ÖA19). Diğer kavramsal kod olan *deneyim aracına* yönelik ÖA21 şu ifadeleri kullanmıştır: ‘‘...Bu deneyimi hem de 2 dönem olarak yaşayacak olmak beni mezun olduktan sonraki meslek hayatıma önde olarak hazırlayacağını düşünüyordum. Bu sebepten benim için bu uygulama çok önemli, gerekli ve değerli’’. Örnek ifadeler ışığında, öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları tarafından mesleki hazırlık olarak görüldüğü ve derse önem gösterildiğini söylemek mümkündür.

Kişisel Deneyim

Öğretmenlik uygulaması dersi, pandemik süreçte eğitimin sekteye uğramaması adına alınan sağlık önlemleri kapsamında yüz yüze uygulamalı şekilde yapılan alışlagelmiş yapısından uzaklaşıp, çevrim içi ortamlarda yapılmıştır. Bu süreçte derse katılım sağlayan öğrenciler çeşitli kişisel deneyimler elde etmişlerdir. Öğrencilerin sıklıkla *uygulama öğretmenleriyle iletişim* halinde oldukları görülmektedir. Bazı öğrenciler yüz yüze öğretmenleriyle tanıştıklarını söylerlerken, bazıları ise bu fırsatı yakalayamadıklarını ve internet aracılığıyla tanışma fırsatı elde ettiklerini belirtmişlerdir. Yüz yüze tanışamamış olmalarının sebebini ÖA16 ‘‘...Uzaktan eğitim sebebiyle staj öğretmeni ile tanışamadık...’’ şeklinde açıklamaktadır. ÖA13 ise bu durumdan duyduğu üzüntüyü ‘‘...maalesef yüz yüze görüşme durumu olmadı...’’ şeklinde ifade etmiştir. Buna rağmen ÖA5’in belirttiği üzere ‘‘...Uygulama öğretmeniyle internet aracılığıyla irtibat halindeydik...’’ öğretmen adayı ve uygulama öğretmeni arasında iletişim kurulmuştur. Diğer taraftan *okul ziyareti* yapan katılımcılar arasında uygulama öğretmeniyle yüz yüze tanışanlar olmuştur. Bu fırsatı elde edenlerden ÖA2 ‘‘...Staj yaptığım okula 2 kere gittim. Staj öğretmenim ile muhabbet etme fırsatım oldu. Benim için çok keyifliydi yüz yüze görüşmemiz...’’ şeklinde ifade kullanmıştır. İfadesinin son kısmında bu tanışmanın kendisi için ne anlama geldiğine vurgu yapmıştır. ÖA4 ise ‘‘...staj dosyalarını düzenlemek ve imzalamak için gittik. Staj öğretmenimizle tanışma ve muhabbet etme şansımız bu süreçte gerçekleşti...’’ ifadesiyle istemli olarak tanışmaya gitmediğini, *resmi evrakları hazırlamak* için gittiğinde öğretmenlikle görüşme şansı elde ettiğini vurgulamaktadır. ÖA19 ise yaşadığı deneyimi şu sözlerle özetlemiştir: ‘‘...Staj yaptığım okula gittim staj hocamla tanıştım yüz yüze sohbet edip yapılması gerekenleri, ders planlamaları anlattı. Kendi deneyimlerinden bize öğütler verdi. Aramızda verimli görüşmeler yaşandı’’. Bu durumdan memnuniyetini ÖA7 şu şekilde ifade etmektedir: ‘‘...Staj yaptığımız okuldaki uygulama öğretmenimiz bizlere her zaman yardımcı olmaya çalıştı. Bu da birçok arkadaşımıza göre daha stressiz bir deneyim sağladı’’. Bu süreçte *idarecilerle görüşen* öğrenciler de olmuştur. Bu durumu ÖA16 ‘‘...Öncelikle okula gittik. Okul müdürü ile tanıştık...’’ şeklinde vurgulamaktadır. Daha önceki ifadesine de bakılacak olursa

sorumlu öğretmenle tanışmadıklarından dolayı okul ziyareti gerçekleştiren öğrencilerin idareciyle görüştikleri yorumu yapılabilir. Bu görüşe karşı olarak yalnızca ÖA14 okul ziyaretinde hem öğretmen hem de idareciyle görüştüğünü belirtmektedir. Diğer katılımcılarda ise öğretmen ya da idareciden yalnızca birisi ile görüşme sağlandığı görülmektedir. Öğrenciler sorumlu kişilerle tanıştıktan sonra *ders takibi* yapmaya başlamışlardır. Ders takibi yaparken, ÖA11 “...Her derse girdim. Ayrıca ders de anlattım...” ifadesinde yer aldığı gibi kendilerinin de ders anlatımı yapma imkanları olmuştur. Ders anlatımı sırasında, ÖA13 deneyimlerini “...Ders anlatım sırasında oldukça eğlendim ve kendime güvenim geldi. Çünkü öğrenciler gayet ilgiliydi, bana anlattığım konuyla ilgili sorular sordular.” şeklinde ifade etmiştir. Bu katılımcının aksine ders anlatımında “... Derse çok fazla katılım yoktu...” (ÖA8) ve “...Öğrencilerin ilgisinin düşük olduğunu gözlemledim.”(ÖA9) ifadelerinden anlaşılabileceği üzere memnun olmayan katılımcılar da mevcuttur. Bu durumla ilgili ÖA12 deneyimini şu sözlerle ifade etmiştir: “Derse girdim. Öğrencilere kendimi tanıttım. Farklı sınıflara girdim hepsinde katılım biraz zorlamayla oldu (isim isim konuşma şeklinde oldu) gönüllü konuşan çok yoktu”. Gözlemlenen bu sorunu aşmak ve *öğrencilerle tanışmak* için ÖA2 izlediği yolu “...Kısa diyaloglar ile öğrencilerle tanıştık. İlgerisini çekebilmek için daha çok sorular sorarak tartışa tartışa ilerledim yoksa dikkatleri çabuk dağılıyordu.” şeklinde aktarmıştır.

Olumsuz Etki

Normal şartlarda okul ortamında uygulanan öğretmenlik uygulaması dersinin çevrim içi olarak gerçekleştirilmesinin bir takım olumsuz çıktıları olmuştur. Bunların başında alışlagelmiş ders yapısında bulunan fakat yeni haliyle ortaya çıkan *uygulama deneyimi eksikliği* gelmektedir. ÖA19 uygulama deneyiminin önemine şu sözlerle dikkat çekmektedir: “...Öğretmenlik uygulamasının yapılması öğretmen adaylarına yol gösterecek bir uygulama olduğundan gereklidir. Her öğretmen adayının, öğretmen olmadan önce daha donanımlı olması gerekir ve bu uygulama adaylara tecrübe katar”. Olması beklenen bu deneyimin eksikliği ise olumsuz etki yaratır. Bu durumu ÖA16 şu şekilde açıklamaktadır:

“... okullarda teorisinin verildiği fakat uygulamada ortaya çıkabileceklerin verilmediği bir eğitimdeyiz ve bu eksikler ortaya çıkıyor. Uygulamada birebir deneyim sahibi öğretmenlerle karşılaşp olaylara bakış açısına ve bize vereceği bilgilere ihtiyacımız var. Uygulamada hem gözlem yapma hem de uygulama yapmaya imkânımız oluyor. Biz bundan mahrum kaldık”.

Benzer olarak ÖA20 “...beden eğitimi öğretmenliği daha çok uygulama kısmı yoğunlukta olan bir derstir. Öğrencilerin aktif olması beklenen bir derste ve sürece çevrim içi katılmaları bu uygulama süreçlerini kısıtlamış oldu.” ifadelerini kullanmıştır. Konuyla ek olarak ÖA11 “...beden eğitimi fiziksel ağırlıklı bir ders olduğu için çevrim içi uygulama istenilen düzeyde gözlem ve uygulama verimliliğini içermeyebilir...” sözleriyle görüşünü aktarmıştır. Hemen hemen uygulama deneyimi eksikliği kadar sorun yaratan noktalardan bir tanesinin de *dersin doğasına aykırılık* olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Öğretmenlik uygulamasının çevrim içi yapılmasına ÖA7 şu sözlerle sitem etmektedir: “...Çocukların fiziksel aktivite gerçekleştirmek yerine slayt izlemesini anlayamıyorum”. Çünkü “... okulda bulunmak ile internetten derslere katılmak çok ayrı şeyler” (ÖA5). Bu duruma ek *okul ortamından uzaklık, disiplin eksikliği* gibi temel sorunlarda yaşanmaktadır. Dahası çevrim içi olarak gerçekleşecek

olan dersin ana problemi *ağ bağlantısı sorunu* olarak görülmektedir. Karşılaşılan bu problem hakkında ÖA14 ‘‘...bazı çocukların bulunduğu evde bilgisayar veya internet olmayabiliyor.’’ ifadelerini kullanırken, devamı niteliğinde ÖA10 şu ifadelerle yer vermiştir: ‘‘İnternet bağlantısı ve herkesin internete erişecek maddi gücünün olmaması büyük bir sorundu’’. Katılımcılara göre bu sorun aşılp, ders anlatımı başladığında bile bazı olumsuzluklar meydana gelmiştir. Bunların başında *dönüt verememe* gelmektedir. Konuyla ilgili ÖA5 ‘‘...Öğrenciye dönüt verirken gösterilmesi gereken veya fiziki müdahale gereken yerde çaresiz kalıyorsunuz...’’ görüşünü aktarmıştır. Aynı soruna vurgu yapanlardan ÖA8 ise durumu ‘‘...Çocuklarla yüz yüze olamadığımız ve doğrudan düzeltme veremediğimiz için bir şeyler öğretirken zorlanıyoruz.’’ şeklinde ifade etmiştir. Dönüt verememe sorununun ortaya çıktığı fiziksel olmayan ortamın aynı zaman da *iletişim-etkileşim yetersizliğine* de sebep olduğu görülmektedir. ÖA16 bu sorunu açıklarken ‘‘...En başında kamera açmayan öğrencileri görememek onlarla olan iletişimi sınırlamaktadır.’’ ifadelerini kullanmıştır. Ek olarak ÖA18 çevrim içi ortamı ‘‘...etkileşimin düşük olduğu, dikkatin hemen dağılabildiği sorunlarla fazlasıyla karşılaşılabilir bir ortam’’ olarak nitelendirmiş ve bu uygulamalarda iletişim-etkileşim yetersizliği ile karşılaşılacağını belirtmiştir. Çevrim içi ortamlarda, ÖA5’in altını çizdiği üzere ‘‘...Özellikle birbirimize (meslektaşlar) destek sağlama ve iş birliği gibi konulardan uzaklaşıyoruz.’’ *iş birliği yapamama* durumu olumsuz etki yaratmaktadır. Katılımcıların görüşlerine göre, yaşanan bu aksilikler *yetersizlik hissi* meydana getirmektedir. ÖA1 bu durumu özetler şekilde ‘‘...Öğretmenlik mesleğine başladığımda bu süreçten dolayı kendimi yetersiz ve tedirgin hissedeceğim.’’ ifadelerini kullanmıştır.

Olumlu Etki

Alışlagelmişin dışında gerçekleştirilmiş olmasından ötürü öğretmen adayları belirli zorluklar yaşasalar bile çevrim içi olarak gerçekleşen öğretmenlik uygulamasının çeşitli olumlu etkileri olduğu görülmektedir. Bunların başında *sürdürülebilir eğitim* gelmektedir. Çünkü dersin yapısı değiştirilmiş olsa bile eğitim sürdürülmektedir. ÖA17 ‘‘...eğitimin sürdürülmesinin daha önemli olduğunu düşünüyorum. Bu şu an ki çevrim içi sürecin en büyük avantajı olabilir.’’ ifadeleriyle çevrim içi ortamın içinde bulundukları durumda eğitimin sürdürülebilmesi için önemine vurgu yapmaktadır. İnternet ortamında dersler gerçekleştiğinden öğrenciler ya hiç okula gitmediler ya da çok sınırlı şekilde bazı zorunlulukları yerine getirmek adına (resmi evrak vs.) gittiler. Bu durumda çevrim içi eğitim süreci, kişilere *zaman-mekan tasarrufu* yapabilme imkanı vermiştir. ÖA15’in ifade ettiği gibi çevrim içi süreç ‘‘...okulu uzak olan öğrenciler için yol ve zamandan tasarruf etmesine yardımcı oldu’’. Aynı zamanda çevrim içi eğitim ortamlarında uygulamalı derslerin okul ortamına göre çok daha kısıtlı şartlarda gerçekleştirildiği bilinmektedir. Olumsuz olarak görülebilecek bu durum *teorik ders kalitesini* olumlu yönde etkilemiş olabilir. Katılımcılardan ÖA20 ‘‘...pandemi sürecinde daha çok teorik bilgiler üstünde yoğunlaşıldı. Alanın teorik kısmı daha fazla anlatılıp teorik alanda bilinen bilgiler çoğaldı.’’ ifadeleriyle bu görüşü destekler niteliktedir. Öğretmen adaylarının fark ettikleri bir diğer olumlu etki ise *öğrenci takibinin* kolay bir şekilde yapılabilmesidir. Bununla birlikte *veri kaydedebilme* de bir diğer olumlu etkidir. Çünkü çevrim içi olarak yapılan işlemlerde bağlantı amacıyla kullandığımız araçlar bizlere çeşitli veriler sunmaktadır. Bu etkiler aynı zamanda öğrencilerin kolay bir şekilde takip edilebilmesini de sağlamaktadır. Öğretmen adayları da bu durumları avantaj olarak nitelendirmektedir. Ayrıca kendilerinin çevrim içi ortamlarda *daha az stress* yaşadıklarını

belirtmişlerdir. Bu fikre katılanlardan ÖA15 ‘‘...Çevrim içi süreçte fiziksel uygulamalarda oluşacak stresten daha az stres yaşadım.’’ ifadeleriyle görüşünü belirtmiştir.

Kazanımlar

Çevrim içi gerçekleşen öğretmenlik uygulaması dersi neticesinde öğretmen adayları birtakım kazanımlarda elde etmişlerdir. *Adaptasyon* kazanımların başlıcalarındandır. Çevrim içi sürecin nasıl bir adaptasyon kazanımı yarattığına yönelik ÖA16 ‘‘...Öğretmen adayı olarak farklı şartlara adapte olabilmeyi öğreniyoruz...’’ ifadesini kullanmıştır. Bu kazanıma ek olarak *zorlu durumlara hazırlık* imkânı kazandıklarını ÖA19 ‘‘...Çevrim içi derste oluşabilecek aksilikleri (internet sorunu, uygulama sıkıntısı vb.) nasıl düzeltceğini öğrendim...’’ görüşüyle belirtmiştir. ÖA18 bu durumu şu sözlerle özetlemiştir:

‘‘...Bu süreç zorlayıcı ve farklı bir süreçti. Sanal ortamda ders anlatılması, kameraya bakılarak konuşulma yapılması, geri dönütlerin kısıtlılığı, öğrencinin veya öğretmenin bazen tam olarak anlayıp anlaşılamaması gibi zorluklarla mücadele edinildi. Bu süreç meslek hayatımıza önemli bir tecrübe olarak yer edinecektir’’.

Çevrim içi olarak gerçekleşen dersin bir diğer kazanımı *yenilikçi eğitim anlayışı*dır. Bu anlayışa yönelik ÖA21’in görüşleri ‘‘...Teknolojinin eğitimle bütünleşmesi ve çevrim içi eğitim sürecinin hayatımıza bir şekilde yerleşecek olması sebebiyle erkenden avantaj sağladığını söyleyebilirim.’’ şeklindedir. Bu anlayışla paralel olarak *teknolojik okur yazarlık* kazanımı elde edildiği de belirtilmektedir. Neden böyle bir kazanım ortaya çıktığına yönelik ÖA5 ‘‘...Çevrim içi uygulamalar tercih edilmesi teknoloji kullanımına yönelik artış gösterdi...’’ ayrıca ÖA18 de ‘‘...teknolojiye uyum sağlarken bu tarz durumlarda nasıl idare edeceğimizi deneyimlemiş olduk. Efektif teknolojik alet kullanımını derslere nasıl dahil olabileceğini gördük.’’ ifadelerini kullanmıştır. Katılımcılar tarafından diğer bir bakış açısı, uygulama temelli bir dersin ekranlar aracılığıyla gerçekleştirilmeye çalışılmasının aslında *minimum ekipmanla ders yapabilme* kazanımı sağlamasıdır. ÖA13 bu durumu şu şekilde özetlemektedir: ‘‘...Öğretmenlik mesleğinde en kısıtlı imkanlarla dersin nasıl işlenebileceğini bu süreçte deneyimledik’’.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Beden Eğitimi ve Spor öğretmen adaylarının ilk defa deneyimledikleri çevrim içi gerçekleşen öğretmenlik uygulaması ile ilgili görüşlerine başvurulduğu çalışmamızda, öğretmenlik uygulaması 5 tema altında incelenmiştir. Buna göre öğretmen adaylarında çevrim içi uygulama dersindeki temalar; (1) kişisel anlam, (2) kişisel deneyim, (3) olumsuz etkiler, (4) olumlu etkiler ve (5) kazanımlardır.

Bulgular yakından incelendiğinde, çevrim içi öğretmenlik uygulamasına katılan öğretmen adaylarının yoğun olarak öğretmenlik uygulamasının mesleki prova anlamı taşıdığı yönünde görüşlerini bildirmişlerdir. Çetin (2005)’e göre öğrencilerin mezuniyet için gerekli koşulların yerine getirilmesi ya da teorik eğitimin kariyerleri için uygulamadaki benzer ya da farklılıklarında ortaya konulmasından dolayı staj yapma zorunluluğu bu konuda farklı bakış açıları oluşturabilmektedir. Fakat bu anlayış genel olarak öğrenciler için meslek uygulamalarına, iş yaşamına ilişkin sorunları tanıma, onlarla başa çıkma, örgütte sağlıklı iletişim kurabilmek için bilgiler kazandırabildiği yönündedir. Ayrıca öğrenciler sadece gerçek öğrenme deneyimini değil, aynı zamanda gerçek dünyanın pratikliklerinin de daha iyi farkına varabilirler (Zopiatis &

Constanti, 2012). Çalışmamızdaki bu bakış açısını destekler niteliktedir. Başka bir çalışmada Beden eğitimi öğretmenliği programında yer alan “Öğretmenlik Uygulaması” dersinin ilk haftasında aday öğretmenlerin üçte birinden fazlası bu dersin sonunda öğretmenlikle ilgili çok büyük kazanımları olacağını belirtmişlerdir. (Çiçek ve İnce, 2005). Beden eğitimi öğretmenlik bölümünde okuyan öğrencilerin ortak görüşü “öğretmenlik uygulaması”nın mesleki hazırlık olarak görüldüğüdür. Ayrıca Beden eğitimi öğretmenleri hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programında “Öğretmenlik Uygulaması”nı kendilerine en yararlı ders olarak görmektedirler (Çiçek ve Koçak, 2001).

Çalışmamızda aday öğretmenlerin bazıları uygulama öğretmenleri ile tanışırken bazıları da internet aracılığıyla tanıştıklarını söylemişlerdir. Bu öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleriyle iletişim halinde oldukları söylenebilir. Özbek ve Aytekin (2003) tarafından yapılan bir çalışmada, öğretmen adaylarının uygulama okulu öğretmenleri ile daha etkili iletişim kurmak istedikleri, daha çok yardım talep ettikleri ve dersleri birlikte yürütmek gibi beklentilerinin olduğu belirtilmiştir. Uygulama öğretmenleri ile geliştirilen olumlu iletişimle beraber mesleki deneyimlerden yararlanılması, bilgi akışı ve öğretmenlikle ilgili olumlu alışkanlıklar sağlamaktadır. Bu sayede öğretmen adayı eğitim ortamlarına ve öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu deneyim kazanmaktadır. İstekli uygulama öğretmenleriyle çalışan öğretmen adayları bu süreçten olumlu deneyimlerle ayrılırken öğretmen gibi hissetmekte ve mesleği daha fazla sevmektedirler (Alaz ve Konur, 2009). Uygulama öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının mesleki yeterliliği üzerindeki önemi bilinmektedir. Bu nedenle Millî Eğitim Bakanlığı tarafından verilen “öğretmenlik uygulama eğitim sertifikasına sahip öğretmenler tarafından bu görev yapılabilmektedirler (MEB, 2011). Kısacası, okul uygulamalarının öğretmen yetiştirmede en önemli işlevi, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimine katkıda bulunabilmesidir (Gökçe ve Demirhan, 2005).

Öğretmenlik uygulaması dersinin çevrim içi yapılması aday öğretmenlere farklı deneyimler de yaşatmıştır. Öğretmen adayları çevrim içi derslere katıldıkları ve kendilerinin de ders anlattıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin ilgisinin az olduğu, dikkatlerinin çabuk dağıldığı ve soru sorulduğunda cevap verdikleri şeklindeki aktarmalara göre uygulamanın önemli olduğu Beden Eğitimi ve Spor dersinin slaytlarla anlatılmasının öğrenci için sıkıcı olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleri ile etkileşim ya da iletişimin gecikmeli oluşu nedeni ile asenkron eğitim (Yorgancı, 2014) değil çevrim içi eğitim yapılmasına rağmen bu iletişimin kurulamadığı görülmüştür. Yüz yüze tanışma fırsatı olmadığı için öğretmen adaylarının öğrencilerle böyle bir iletişim problemi yaşadıkları düşünülebilir. Gerek öğrenci gerekse öğreticilerin tutumları çevrim içi eğitim deneyimini etkilemektedir. Dolayısıyla hareket özgürlüğünün simgesi olan bu ders hem öğrenci hem de öğretmen açısından çevrim içi olarak yapılması henüz olumlu bir algı yaratmamıştır. Ayrıca yapılan bir çalışmada öğretmen adaylarının Beden Eğitimi ve Spor dersine ilişkin en çok hoşlandıkları konuların öğrencilerle iletişim kurma ve mesleki bilgilerin kendilerini geliştirmesi olduğu görülmüştür (Çiçek ve İnce, 2005). Çalışmamızda ise derslerin çevrim içi yapılmasından dolayı sınıftaki öğrencilerle sınırlı iletişim olanağının dersin akıcılığını olumsuz etkilediği ve hoşnutsuzluk yarattığı tespit edilmiştir.

Uygulamalı bir dersin fiziksel olmayan bu ortamda iletişim ve etkileşim yetersizliği yarattığı bilinmektedir. Konu anlatımı şeklinde yapılan çevrim içi ders destek sağlama ve iş birliği konusunda da yetersizlik yaratmaktadır. Özbek ve Aytekin (2003) tarafından yapılan bir

çalışmada, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri ile daha etkili iletişim kurmak istedikleri, daha çok yardım talep ettikleri ve dersleri birlikte yürütmek gibi beklentilerinin olduğu tespit edilmiştir. Yüz yüze yapılan öğretmen adaylarının derslerinde uygulama öğretmenin ve diğer öğretmen adaylarının katkısı göz ardı edilmemelidir. Çevrim içi derste bunun sağlanmasında kısıtlılıklar yaşandığı görülmektedir. Dolayısıyla öğretmenlik yaşamlarında bu sürecin yetersizlik ve tedirginlik hissi oluşturacağı belirtilmiştir. Kırmacı ve Acar (2018) yaptıkları çalışmaların da öğrencilerin çevrim içi öğrenme sürecinde iletişim problemleri yaşadıklarını belirtmektedirler. Çalışmamızda paralel bir sonuç çıkmıştır.

Çalışmamızda, derslerin yüz yüze yapılamamış olması nedeniyle dersler teorik anlatım şeklinde sürdürüldüğü belirtilmiştir ve bu eğitim ortamı öğretmen adayı için uygulama deneyimi eksikliği yaratmıştır. Uygulamalı derslerin yapılması öğretmen adayına hem gözlem yapma hem de teorik bilgilerini uygulamaya dönüştürme fırsatını sağlamaktadır. Dolayısıyla Covid-19 salgını bu sürecin işleyişini değiştirmiştir. Bu nedenle öğretmen adaylarının çoğu tarafından olumsuz bir etki olarak belirtilmiştir. Çalışmamızda Beden Eğitimi ve Spor dersinde uygulama yapılamaması dersin doğasına aykırı bulunmuştur ve bu eksikliklerin eğitim kalitesini de olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Ders sırasında dönüt sağlanamaması da öğretmen adaylarını olumsuz etkileyen unsurlardan biridir. Çevrim içi derslerde hareketin gösterilmesi ya da düzeltilmesi konusunda etkisiz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Yüz yüze öğrenmeye alışkın öğrenci ve öğretmenler teknoloji kullanımı konusunda yetkin değillerse zorlanabilmektedirler. Çalışmamızda da öğrencilerin ve öğretmen adaylarının çevrim içi derste internet ve bilgisayar konusunda sorun yaşadıkları söylenmektedir. Türkiye koşulları göz önünde tutulduğunda uzaktan eğitim için altyapı eksikliklerinden dolayı istenilen programlar çalıştırılmadığından eğitimde sıkıntılar yaşanmıştır. Yani eğitimlere katılmada isteksizlik, teknoloji okuryazarlığı ve internet altyapı gerekliliği, deneyim ve motivasyon eksikliği gibi faktörler de uzaktan eğitimin dezavantajlarından (Pozdnyakova & Pozdnyakov, 2017). Özellikle uygulama derslerinden biri olan Beden Eğitimi ve Spor derslerinde bu sorun olarak ortaya çıkmıştır. Çevrim içi eğitiminin devam edebilme olasılığı düşünüldüğünde, sanal sportif oyun ve aktivitelerin Beden Eğitimi ve Spor dersi içinde oluşturulması önem kazanmaktadır. Zoom, Teams, Classroom gibi programların kullanımı konusunda eğitim alınması da önemlidir.

Yamamoto ve Altun (2020)'e göre çevrim içi eğitimlere ilköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin uyumunun kolay olacağı ve sorun yaşamayacakları düşünülmektedir. Bunun gerekçesi olarak Küresel İnternet Kullanım" (2019) raporu gösterilmektedir. Türkiye'de aktif internet kullanımı %72, aktif sosyal medya kullanıcıları %63 ve mobil sosyal kullanıcıları %53 tür. Ayrıca Türkiye'deki internet kullanımı %9,3 oranında artmaktadır. Sadece yeni nesil değil, orta ve ileri yaşlardaki kullanıcıların da gün geçtikçe internet kullanımında artış olduğu görülmektedir. Ayrıca We Are Social 2020 Ocak raporu incelendiğinde verilerin daha da arttığını görülmektedir (www.slideshare.net, Erişim tarihi 28.11.2021).

Konuya ilişkin olarak önyargılı yaklaşımlar öğrenen ve öğreticilerin dışında yöneticilerden de kaynaklanabilmektedir. Deneyim ve bilgi sahibi olmayan bu yöneticiler uygulamalı derslerin çevrim içi yapılmasındaki sıkıntıları önemsememektedirler. Beden eğitimi ve spor derslerinin önemini kavrayamamış olduğunu düşündüğümüz birçok yönetici bu ön yargılarını çevrim içi dersler içinde sürdürdükleri kanaati taşımaktayız. Uygulamaların yoğun olduğu Tıp Fakültelerinden biri olan SANKO Üniversitesi Ders Kurulu programlarında yer alan

uygulamaların teorik altyapısı, daha sonraki olası yüz yüze eğitime zemin oluşturmaya amacıyla, “uygulama tartışmaları” adı altında çevrim içi modifiye tersyüz eğitim yöntemiyle (Göktaş ve Şad, 2014; Chowdhury ve Khan, 2019) yürütüldüğü görülmüştür. Önceden sisteme yüklenmiş dijital materyalin izlenmesi ve öğrencilerin hazırladığı sorularla derse katılmaları, sorular üzerinden interaktif şekilde uygulama tartışmalarının yürütülmesi sağlanmıştır. Yani uygulamalara zemin oluşturabilmeleri için programa ek çevrim içi olgu tartışmaları ve paneller yerleştirmişlerdir (Ari ve ark., 2020). Bu kullanılan tersyüz eğitim modelinin Beden eğitimi ve Spor dersleri için de uyarlamasının yapılabileceği düşünülmektedir.

Çalışmamızda çevrim içi yapılan uygulama derslerinin teorik olarak işlenmesinden dolayı yaşanan zorlukların öğretmen adaylarını geliştirdiği söylenmiştir. Ekran karşısında sunum yapılması onların bu süreçte yaşayacakları problemleri görüp çözümler üretmelerini sağlamıştır. Adaptasyon yetenekleri gelişmiştir. Her koşula uyum sağlamayı öğrenmişlerdir.

Çalışmamız, deneyimsel öğrenmeyle ilgili mevcut literatüre birçok önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmamızın bulguları, örneklemin küçük olması nedeniyle genelleme açısından sınırlı olsa da çevrim içi uygulama dersleri için önemli bilgiler sağlamıştır. Yüz yüze yapılan staj gibi ideal olmasa da salgın hastalık, sel, deprem vb. zorunluluklar karşısında, iyi planlanmış ve tasarlanmış sanal stajlar hem öğrencilerin hem de öğretmen adaylarının öğrenme deneyimlerini artırabilmektedirler. Ayrıca temassız iş alanlarında avantaj olarak görülmektedir. Pandemi ile gelen bu değişiklikte çevrim içi olmak birçok iş kolunun bu süreç tamamlandıktan sonra da sanal kalması beklenmektedir (Fallows ve ark., 2020). Bu çevrim içi stajlar gelecekte birçok sektörde uzaktan çalışmasının düzenlenmesi için iyi bir hazırlık olmuştur. Bununla birlikte, çalışmamızın gösterdiği gibi, her meslek grubu için sanal stajlar uygun görünmemektedir.

Korona virüs salgın döneminde dersler uzaktan eğitim yöntemi ile sürdürülmüştür. Yüz yüze yapılan eğitim yerini uzaktan eğitime bıraktıkça dersler senkron olarak yapılmaya başlanmıştır. Bu öğrenme-öğretme süreçlerinin en önemli unsuru öğretmenlerdir. Öğretmen adaylarının eğitimin uzaktan yapıldığı dönemde yaşadıkları en önemli zorluğun, alışık olmadıkları çevrim içi ortamlardaki sınıfları yönetebilmek olduğunu düşünmekteyiz. Can (2020)’da çevrim içi ders sürecindeki eğitmenin ve teknolojik alt yapının önemini vurgulamıştır. Özellikle planlamasının kaliteli olması, öğrenci davranışlarının iyi yönetilmesi, süreçteki teknolojik araç-gereçlerin ve materyallerin etkili kullanılması, yüksek öğretmen motivasyonu, gerekli teknolojinin yazılım ve donanımının yüksek kalitede oluşu, sistemin erişilebilir ve eğitimde kullanılan sitenin güvenilirliği öğretme-öğrenme ortamlarının kalitesini belirleyeceği söylenmektedir.

Sonuç olarak; araştırmaya katılım sağlayan öğretmen adayları için çevrim içi öğretmenlik uygulamasının kişisel anlamının mesleki deneyim elde etmek üzere olduğu görülmektedir. Bu deneyimi elde etmek adına katılım sağladıkları derslerde uygulama öğretmeniyle iletişimde olmak, çevrim içi ders takibi ve anlatımı ile öğrencilerle tanışmak gibi kişisel deneyimler elde etmişlerdir. Öğretmenlik uygulaması dersinin çevrim içi olarak gerçekleştirilmesi, katılımcılara göre eğitimin sürdürülebilirliği olması ve bu durumun zaman-mekân tasarrufu sağlaması gibi önemli olumlu etkileri vardır. Yine de çevrim içi yapılan uygulamanın olumlu etkilerin olumsuz etkilere göre daha az olduğu görülmektedir. Olumsuz etkilerin başında, fiziki ortamlarda yapılan uygulama deneyimi eksikliği gelmektedir. Deneyim sağladıkları olumlu ve olumsuz etkilerin neticesinde, öğretmen adayları birtakım kazanımlarda elde etmişlerdir. Adaptasyon, yenilikçi

eğitim anlayışı ve minimum ekipmanla ders işleyebilme becerisi öne çıkan kazanımlardandır. Ayrıca pandemi süreci, geleneksel eğitim yaklaşımlarına yapıldığı kadar online eğitime de yatırım yapılması gerektiğini göstermiştir. Tüm eğitim kademelerinde her ders için uygulanabilir açık ve uzaktan eğitim sistemi kurulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Alaz, A. ve Konur, K. B. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersine Yönelik Deneyimleri, Araştırma Raporu. 9.
- Berg, B. L., & Lune, H. (2019). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (Arı, A. çev. Edt.). Konya: Eğitim.
- Can, E. (2020). Sanal sınıf yönetimi: İlkeler, uygulamalar ve öneriler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* (AUAd), 6(4), 251-295. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1352063> adresinden 01.11.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Chowdhury, T. A., Khan, H., Druce, M. R., Drake, W. M., Rajakariar, R., Thuraisingham, R., ... & Alstead, E. M. (2019). Flipped learning: Turning medical education upside down. *Future healthcare journal*, 6(3), 192.
- Çetin, Ş. (2005). 'Öğrenci Stajlarında Yararlanılan Dersler Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme: Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokul Örneği', *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 153-16
- Çiçek, Ş. & Koçak, S. (2001). Graduates perception of the physical education teacher education at Middle East Technical University (Ankara: Turkey): A follow up study. *J ICHPER-SD*, 37(4), 13-16.
- Çiçek, Ş., İnce L. M. (2005). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Sürecine İlişkin Görüşleri; *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Sport Sciences* 2005, 16 (3), 146-155
- Fallows, J., Wadhwa, V., Iyer, P., Potts, R., Becker, E., Crabtree, J., & Juniac, A. D. (2020, June 13). The future of travel after the coronavirus pandemic. *Foreign Policy*. <https://foreignpolicy.com/2020/06/13/travel-tourism-coronavirus-pandemic-future/> [Google Scholar]
- Gökçe, E. & Demirhan, C. (2005). Öğretmen adaylarının ve ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 38(1): 43-71.
- Göktaş, Ö., & Şad, S. N. (2014). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersi uygulama öğretmenlerinin seçim süreci: ölçütler, sorunlar ve öneriler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(4), 115-128.
- Kırmacı, Ö. & Acar, S. (2018). Kampüs öğrencilerinin eşzamanlı uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(3), 276-291.
- MEB). (2011). Uygulama Öğrencilerinin Milli Eğitime Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacağı Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_06/25172143_YYnerge.pdf erişim tarihi: 1.3.2021

- MEB, (1998a). Öğretmen adaylarının milli eğitim bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge. *Tebliğler Dergisi*, Ekim, 1998/2493
- Park, M., & Jones, T. (2021). Going virtual: The impact of COVID-19 on internships in tourism, events, and hospitality education. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 1-18.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Bütün, M., & Demir, S.B. çev.edt.). Ankara: Pegem.
- Pozdnyakova, O., & Pozdnyakov, A. (2017). Adult students' problems in the distance learning. *Procedia Engineering*, 178, 243248.
- Rufai, M.M., Alebiosu, S.O., & Adeakin, O.A.S. (2015). Conceptual model for virtual classroom management. *International Journal of Computer Science, Engineering and Information Technology (IJCSEIT)*, 5(1), 27-32.
- Slide Share (2020). <https://www.slideshare.net/DataReportal/digital-2020-global-digital-overview-january-2020-v01-226017535?ref=https://s3-ap-southeast-1.amazonaws.com/> Erişim Tarihi: 25.11.2021
- Telli, S. G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Tezel-Özbek, Z. & Aytekin, F. (2003). Eğitim fakültesi öğrencilerin öğretmenlik mesleğine bakı açıları ve öğretmenlik uygulaması dersinde memnuniyet durumları üzerinde bir araştırma. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 284 (2), 31-39.
- Uçar, H. & Kumtepe, A.T. (2019). Be motivated and motivate: an interview with John M. Keller. *Eler*, July, 5(7). DOI: 10.1145/3329488.3331178
- Uğurlu, C. T. (2013). Öğretmenlerin iletişim becerisi ve empatik eğilim davranışlarının çocuk sevme düzeyleri üzerine etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(2), 51-61.
- Williams, D. E. (2016). The future of medical education: flipping the classroom and education technology.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, D. A., Karadeniz, P. G., Bayram, A., & Akın, S. M. SANKO Üniversitesi Tıp Fakültesinde COVID-19 Pandemi Döneminde Tıp Eğitimi Süreci. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 20(60-1), 78-82.
- Yorgancı, S. (2015). Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Yönteminin Öğrencilerin Matematik Başarılarına Etkileri. *Kastamu Eğitim Dergisi*, 23(3), 1401-1420.